

วารสารอิเล็กทรอนิกส์
ทางการศึกษา

OJED, Vol.10, No.4, 2015, pp.224-237

O J E D

An Online Journal
of Education
<http://www.edu.chula.ac.th/ojed>

การพัฒนาโมเดลการวัดทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในศตวรรษที่ 21
DEVELOPMENT OF MEASUREMENT MODEL OF LIFE AND CAREER SKILLS OF UPPER
SECONDARY SCHOOL STUDENTS IN 21st CENTURY

นางสาวชนัดดา เทียนฤกษ์ *

Chanatda Tianroek

รศ.ดร.ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ **

Assoc. Prof. Duangkamol Traiwichitkhun, Ph.D.

ดร.ถนอมรัตน์ ศิริภาพ ***

Thomrat Siriparp, Ph.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ เพื่อ 1) ศึกษาสภาพโดยทั่วไปของทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย 2) พัฒนาและตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 3) สร้างเกณฑ์ปกติของแบบวัดทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 397 คน ที่ได้จากการสุ่มหลายขั้นตอน เครื่องมือวิจัยคือแบบวัดทักษะชีวิตและอาชีพ เป็นแบบวัดเชิงสถานการณ์ โดยมี 3 ตัวเลือก วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์สถิติที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one -way ANOVA) การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง และหาคะแนนปกติ ที่ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

(1) นักเรียนเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเพศชายในทักษะการสร้างสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และการบริหารจัดการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ทักษะการสื่อสารและการแก้ปัญหาไม่แตกต่างกัน

(2) โมเดลการวัดทักษะชีวิตและอาชีพมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่า ไค-สแควร์= 3.01; df=2; p-value=0.22, GFI=0.99, AGFI=0.99, RMR=0.001, RMSEA=0.04

(3) เกณฑ์ปกติของทักษะชีวิตและอาชีพในระดับท้องถิ่น(local norms) เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 มีคะแนนปกติที่สูงกว่าเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต2 นักเรียนเพศหญิงมีคะแนนปกติ ที่ สูงกว่านักเรียนเพศชาย

* นิสิตมหาบัณฑิตสาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: chanatda.ti@gmail.com

*** อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: duangkamol.T@chula.ac.th

*** อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: thomrat@gmail.com

ISSN1905-4491

Abstract

The research objective were: 1) study the general state of life and careers skills of upper secondary school students 2) development and validation of measurement model to life and careers skills of upper secondary school students 3) provide criteria for local norm of life and career skills of upper secondary school students. The samples consisted of 397 upper secondary school students (M.5) in Bangkok in academic years 2014. The collected data were analyze by descriptive statistics, confirmatory factor analysis through LISREL and normalize T-score. The research results were as follow:

1) Female students are on average than men in get along with interpersonal skills and management was statistically significant at the 0.05 but communication and problem solving skills aren't different. 2) There were a construct validity proof by the confirm factor analysis ($\chi^2=3.01$; $df=2$; p -value=0.22, $GFI=0.99$, $AGFI=0.99$, $RMR=0.001$, $RMSEA=0.04$) 3) The norms of the life and career skills at the local norms in Secondary Educational Area Zone 1 is higher than normalize T-score Area Zone 2. Female students normalize T-score higher than male students.

คำสำคัญ: ทักษะชีวิตและอาชีพ / แบบสอบถามเชิงสถานการณ์

KEYWORDS: LIFE AND CAREER SKILLS / SCENARIO QUESTIONNAIRE

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การดำรงชีวิตในปัจจุบันทักษะชีวิตและอาชีพ (life and career skills) มีความสำคัญที่นักเรียนต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษา เพื่อให้เกิดทักษะที่สามารถนำไปใช้ได้ ในปัจจุบันและอนาคต (Curriculum Services Canada, 2014) นักวิชาการส่วนใหญ่จะให้ความสนใจในทักษะชีวิต ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นกับนักเรียนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาเช่นกัน เพราะเป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงของร่างกายและจิตใจอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านร่างกายที่มีพัฒนาการตามวัย (Jansen, 2013; วิจารย์ พานิช, 2554) และด้านจิตใจ (ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์, 2553) ทักษะนี้จึงมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของนักเรียนทุกระดับชั้น ขณะเดียวกันการพัฒนาทักษะชีวิตยังเป็นภูมิคุ้มกันความเสี่ยงในการดำเนินชีวิตทั้งปัจจุบันและอนาคต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ดีและมีความสุข (WHO, 1999) นอกจากนี้ทักษะชีวิตยังส่งผลต่อการตัดสินใจเรียนในระดับมหาวิทยาลัย เนื่องจากนักเรียนต้องเลือกคณะที่ตนเองสนใจและนำไปสู่การประกอบอาชีพในอนาคต ส่วนนักเรียนบางคนที่ไม่ได้ศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย การมีทักษะชีวิตจะช่วยให้ใช้ชีวิตและประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุข (ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์, 2553) โดยเฉพาะนักเรียนในวัยมัธยมศึกษาอาจมีภาวะความเครียด อารมณ์ไม่คงที่ ความรู้สึกอยากเป็นอิสระ การไม่เห็นคุณค่าในตนเอง ความต้องการประกอบอาชีพในอนาคต เป็นต้น หากนักเรียนมีทักษะชีวิตจะช่วยให้สามารถตัดสินใจและแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมในด้านต่างๆ เช่น ปัญหาด้านการเรียน การทำงาน การปรับตัวกับความเครียด อารมณ์ การดูแลสุขภาพ (Egannathan, Dahlblom & Kullgren, 2014; Jansen, 2013; Mofrad, Chee, Koh & Lkechukwu, 2013; Nasheeda, 2008)

องค์การระดับโลก ได้แก่ องค์การอนามัยโลก (WHO) และกองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF) ได้ให้ความหมายทักษะชีวิตตั้งแต่ปี 2538 โดยได้กำหนดความหมายของทักษะชีวิต หมายถึงความสามารถในการปรับตัวให้เหมาะสม สื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ จัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้ พัฒนาการจัดการกับอารมณ์ และเตรียมพร้อมสำหรับปรับตัวในอนาคต สิ่งเหล่านี้ทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยองค์การอนามัยโลก (WHO) ได้กำหนดทักษะชีวิตและอาชีพเป็น 10 องค์ประกอบ แบ่งเป็น 5 คู่ ได้แก่ 1) การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการคิดสร้างสรรค์ 2) การตระหนักรู้ในตนเองและ

ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น 3) การสร้างสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร 4) การตัดสินใจและการแก้ปัญหา และ 5) การจัดการกับอารมณ์และความเครียด (WHO, 1999; UNICEF, 2003)

นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการต่างประเทศ ได้แก่ Brooks and Picklesimer (1991 อ้างถึงใน Mofrad et al 2013, Egannathan, Dahlblom & Kullgren, 2014) ได้กำหนดองค์ประกอบทักษะชีวิตและอาชีพ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การสื่อสารระหว่างบุคคล และมนุษยสัมพันธ์ 2) การแก้ปัญหา และการตัดสินใจ 3) การพัฒนาเอกลักษณ์และจุดมุ่งหมายในชีวิต และ 4) การดูแลรักษาสุขภาพและร่างกาย และ Goodship (2001 อ้างถึงใน Nasheeda, 2008) ได้กำหนดเป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การดำรงชีวิตประจำวัน 2) เฉพาะบุคคลและทักษะทางสังคม และ 3) การประกอบอาชีพ

สำหรับประเทศไทยมีหน่วยงานที่ให้ความสนใจกับทักษะชีวิต คือ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2554) กำหนดทักษะชีวิตเหมือนกับองค์การอนามัยโลก (WHO) แต่เพิ่ม 2 ทักษะ คือ ความรับผิดชอบต่อสังคม และความภูมิใจในตนเอง นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2555) ได้กำหนดให้สถานศึกษาพัฒนาและเสริมสร้างทักษะชีวิตให้ผู้เรียนเกิดการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น คติวิเคราะห์ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียด รู้จักสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่นสำหรับการจัดการเรียนการสอน โดยเสริมสร้างทักษะชีวิตให้มากที่สุด ใน 8 สาระการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่เสริมสร้างทักษะชีวิต เพื่อให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมตามวัยในแต่ละชั้นปี และเป็นแนวทางให้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องเสริมสร้างทักษะชีวิตให้นักเรียนให้สอดคล้องกับที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้ จะเห็นว่าทั้งในต่างประเทศและในไทยมีการกำหนดองค์ประกอบทักษะชีวิตที่หลากหลาย

จากการศึกษาแนวทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 พบว่าแนวคิดดังกล่าวมีความแตกต่างกับศตวรรษที่ 20 กล่าวคือ ทักษะในศตวรรษที่ 20 ต้องการความรู้ในวิชาหลักและการประเมินผลความรู้ โดยการเรียนการสอนให้ความสำคัญกับการให้ความรู้ในส่วนย่อยๆ เพื่อสร้างให้รู้หลักการในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน (Binkley et al, 2012; Dede, 2010; Vooigt et al, 2010; Silva, 2008) ส่วนทักษะในศตวรรษที่ 21 ต้องการให้ประชาชนมีทักษะและมีความสามารถในการทำงาน สามารถบรรลุเป้าหมายของตนเองและค้นหาข้อมูลที่แปลกใหม่และมีความซับซ้อนโดยใช้เทคโนโลยีการสื่อสารมาใช้ประโยชน์(เอกชัย พุทธสอน, 2557) เช่น คนที่ทำงานด้านเทคโนโลยีการสื่อสารสามารถขยายความสามารถได้ตามผลงานที่ตั้งเป้าหมาย และให้ความสำคัญกับการทำงานร่วมกัน จะเห็นว่าเมื่อยุคสมัยเปลี่ยนไปประชาชนต้องมีการพัฒนาเพื่อให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี ความรู้ ความคิดที่ทันสมัย และมีความพร้อมในการใช้ชีวิตและการประกอบอาชีพ ในศตวรรษที่ 20 ไม่ได้ให้ความสำคัญกับทักษะชีวิต (ณัฐดนัย ประภัสโรทัย, 2556)

ต่อมาในศตวรรษที่ 21 Partnership for 21st Century Skills (2014) ได้มีการเปลี่ยนแปลงจากการใช้คำว่า “ทักษะชีวิต” เป็น “ทักษะชีวิตและอาชีพ” โดยได้แบ่งทักษะชีวิตและอาชีพเป็น 5 ทักษะ ได้แก่ 1) ความยืดหยุ่นและการปรับตัว (flexibility and adaptability) 2) ความเป็นผู้มีความคิดริเริ่มและเป็นผู้นำ (initiative and self-direction) 3) ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม (social and cross-cultural skills) 4) การเพิ่มผลผลิตและการรู้รับผิดชอบ (productivity and accountability) 5) ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบต่อสังคม (leadership and responsibility) ซึ่งเป็นทักษะที่ต้องการให้ประชากรมีคุณภาพและศักยภาพในสังคม สามารถดำรงชีวิตอยู่ในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงต่างๆอย่างรวดเร็ว และเป็นทักษะชีวิตรวมกับการทำงานในการประกอบอาชีพ (Binkley et al., 2012; Dede, 2010; Great Schools; Partnership for 21st Century Skills, 2014)

สำหรับในงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตและทักษะชีวิตและอาชีพ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตทั้งในไทยและต่างประเทศ ซึ่งสามารถจำแนกประเภทของงานวิจัยได้ 3 ประเภท คือ 1) การวิจัยความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ โดยศึกษาปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกตัวนักเรียนที่ทำให้นักเรียนมีทักษะชีวิต (จุฬาลักษณ์ โสระพันธ์, 2551; ระเบียบ เพราะผักแว่น, 2551; จตุพร เจ้าทรัพย์, 2555) 2) การวิจัยเชิงทดลอง ศึกษาผลของการส่งเสริมทักษะชีวิตกับนักเรียนวัยรุ่นในประเทศกัมพูชา (Egannathan, Dahlblom & Kullgren, 2014) และ 3) การวิจัยเชิงสำรวจ ศึกษาทักษะชีวิตของนักศึกษาในประเทศมาเลเซียว่ามีการรับรู้ทักษะชีวิตเป็นอย่างไร (Mofrad et al, 2013) และสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตและอาชีพ พบว่าเป็นงานวิจัยเชิงสำรวจทั้งหมด โดยกล่าวถึงการพัฒนาเพื่อการทำงานและการประกอบอาชีพ การรับรู้ความสามารถตนเอง และความสำคัญกับความยืดหยุ่นในการทำงานของช่วงวัยรุ่น (Wang, J. C., Neill, J. T., Liu, W. C., Tan, O. S., Koh, C., & Ee, J., 2008; Shea, 2011; Jansen, 2013; Weiss, Bolter, and Kipp, 2014) จะเห็นได้ว่างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตและทักษะชีวิตและอาชีพที่ผ่านมา มีลักษณะเป็นการสำรวจในบางองค์ประกอบของทักษะชีวิตและทักษะชีวิตและอาชีพ และวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตและอาชีพทุกเรื่องมีองค์ประกอบครอบคลุมตามองค์ประกอบของทักษะชีวิตและอาชีพที่ Partnership for 21st Century Skills (2014) แต่ผลงานวิจัยไม่ได้วัดทุกองค์ประกอบ และไม่ได้กำหนดชื่อตามองค์ประกอบของ Partnership for 21st Century Skills ไม่พบการเน้นการพัฒนาแบบวัดเพื่อวัดและประเมินทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21

จากการวิเคราะห์ทักษะชีวิตและอาชีพที่ Partnership for 21st Century Skills (2014) กำหนดร่วมกับทักษะชีวิตตามแนวคิดขององค์การอนามัยโลก (WHO) (1999) Brook and Picklesimer (1999) Goodship (2001) กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข(2554) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2555) พบว่าส่วนใหญ่มีองค์ประกอบที่คล้ายกัน และจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าว ผู้วิจัยจึงจัดหมวดหมู่ขององค์ประกอบที่คล้ายกันอยู่ในกลุ่มเดียวกันจัดได้เป็น 4 ทักษะ ได้แก่ 1) การสื่อสาร 2) การสร้างสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 3) การแก้ปัญหา และ 4) การบริหารจัดการ และนำไปพัฒนาโมเดลการวัดทักษะชีวิตและอาชีพ เพื่อนำไปสู่การสร้างแบบวัดที่มีคุณภาพและครอบคลุมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งนี้เพราะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นวัยที่ต้องเริ่มวางแผนสำหรับการประกอบอาชีพต่อไปในอนาคต และสร้างเกณฑ์ปกติของแบบวัดทักษะชีวิตและอาชีพ เพื่อศึกษาว่านักเรียนไทยมีทักษะชีวิตและอาชีพอยู่ในระดับใด

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพโดยทั่วไปของทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
3. เพื่อสร้างเกณฑ์ปกติของแบบวัดทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 5 ปีการศึกษา 2557 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 40,820 คน (กลุ่มสารสนเทศ สำนักงานนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557) ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ. 2557

ตัวอย่างวิจัย

ตัวอย่างวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 5 ปีการศึกษา 2557 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ในกรุงเทพมหานคร ได้จากการกำหนดขนาดตัวอย่างสำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบของโมเดลการวัดทักษะชีวิตและอาชีพ โดยใช้แนวคิดของ Hair, Anderson, Tatham, & Black (1998 อ้างถึงใน นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) ขนาดตัวอย่างวิจัยควรเป็น 10 - 20 เท่าของจำนวนพารามิเตอร์ที่ปรากฏในโมเดล โมเดลการวัดของการวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้จำนวนพารามิเตอร์เท่ากับ 9 พารามิเตอร์ ขนาดตัวอย่างจึงควรมีขนาดตั้งแต่ 90 - 180 คน แต่งานวิจัยนี้มีการสร้างเกณฑ์ปกติ (norm) ซึ่งต้องใช้จำนวนตัวอย่างที่มากพอ จึงกำหนดจำนวนตัวอย่างโดยใช้โปรแกรม G*power คำนวณ ซึ่งกำหนดให้ออกาสความน่าเชื่อถือได้ หรือระดับความเชื่อมั่นในการประมาณค่า 95% และมีความคลาดเคลื่อน (e) $\pm 5\%$ ทำให้ได้ตัวอย่างที่ใช้จึงไม่น้อยกว่า 394 คน ซึ่งอัตราการตอบกลับไม่ควรน้อยกว่าร้อยละ 50 (Kanuk Berenson, 1975 อ้างถึงใน ชยการ ศิริรัตน์, 2543) ดังนั้นเพื่อเป็นการชดเชยการขาดหายไปของแบบสอบถาม ผู้วิจัยจึงเพิ่มการเก็บข้อมูลเป็น 450 คน

การพัฒนากรอบความคิดของโมเดลการวัดทักษะชีวิตและอาชีพ

การพัฒนากรอบความคิดของโมเดลการวัดทักษะชีวิตและอาชีพเป็นผลจากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสังเคราะห์องค์ประกอบของทักษะชีวิตและอาชีพ สามารถสรุปกรอบความคิดเชิงทฤษฎีได้ว่า โมเดลการวัดทักษะชีวิตและอาชีพ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การสื่อสาร 2) การสร้างสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 3) การแก้ปัญหา และ 4) การบริหารจัดการ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปรวิจัย

นิยามเชิงปฏิบัติการ

ทักษะชีวิตและอาชีพ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกในด้านความคิด การกระทำ และด้านจิตใจและสามารถปรับตัวอยู่ร่วมกับสังคม เพื่อดำรงชีวิตและเตรียมวางแผนเพื่อเลือกประกอบอาชีพในอนาคตให้เหมาะสมสำหรับในยุคที่มีการแข่งขันในด้านข้อมูลข่าวสาร และเทคโนโลยี มี 4 องค์ประกอบ คือ การสื่อสาร การสร้างสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การแก้ปัญหา และการบริหารจัดการ

1) การสื่อสาร หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนรับรู้และโต้ตอบกับผู้อื่นได้ทุกสถานการณ์ ทั้งที่ใช้คำพูดและท่าทาง เพื่อแสดงถึงความรู้สึกนึกคิดของตนเองด้วยความคล่องแคล่วได้อย่างเหมาะสมกับวัฒนธรรมและสถานการณ์ต่างๆ เช่น การแสดงความคิดเห็น การแสดงความต้องการ การแสดงความชื่นชม การเจรจาต่อรอง การช่วยเหลือ หรือการปฏิเสธและมีความมั่นใจในตนเอง

2) การสร้างสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนสร้างคุ้นเคยใกล้ชิดระหว่างกันและกัน วางตัวได้ถูกต้องเหมาะสมในสถานการณ์ต่างๆ และรักษาสัมพันธ์ไว้ได้ยืนยาว หรือจบความสัมพันธ์ได้ดี

3) การแก้ปัญหา หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกในการจัดกับอุปสรรคได้อย่างสร้างสรรค์ที่เกิดขึ้นในชีวิตได้อย่างมีระบบ โดยผ่านการตัดสินใจเลือก ความคิดยืดหยุ่น สามารถปรับเพื่อความเหมาะสม และสามารถคิดหาแนวทางใหม่ในการจัดการกับอุปสรรคต่างๆ

4) การจัดการ หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนสามารถรับรู้และเข้าใจความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น รู้ว่าความรู้สึกนั้นมีผลต่อการแสดงพฤติกรรมอย่างไร สามารถควบคุมตนเองได้ หาวิธีการจัดการกับความโกรธ ความกดดันและความเศร้าโศกที่ส่งต่อร่างกายและจิตใจได้อย่างเหมาะสม นักเรียนตั้งเป้าหมายในการเรียนต่อหรือการทำงาน แล้ววางแผนเพื่อความสำเร็จจากเป้าหมายที่นักเรียนตั้งไว้ โดยควบคุมเวลาในการดำเนินการให้เหมาะสม และปฏิบัติตามเวลาที่กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างกำหนดพฤติกรรมที่ต้องการวัดและจำนวนข้อคำถาม

แบบวัดทักษะชีวิตและอาชีพ เป็นแบบวัดที่เป็นสถานการณ์ มีทั้งหมด 8 สถานการณ์ สถานการณ์ละ 4 ข้อคำถาม ข้อละ 1 องค์กรประกอบ รวม 32 ข้อคำถาม

ขั้นตอนที่ 3 จัดทำร่างแบบวัด

ผู้วิจัยสร้างแบบวัด จากนั้นนำแบบวัดที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสมของข้อคำถาม ตรวจสอบความตรงตามนิยาม ความถูกต้องเหมาะสมด้านการใช้ภาษา รูปแบบการวัดตัวแปร และสัดส่วนการวัดในแต่ละตัวแปร เพื่อปรับปรุงแก้ไขและจัดทำแบบวัดฉบับร่าง

ขั้นตอนที่ 4 ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา

ผู้วิจัยนำแบบวัดฉบับร่างให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงตามนิยาม ความถูกต้องเหมาะสมด้านการใช้ภาษา รูปแบบการวัดตัวแปร และสัดส่วนการวัดในแต่ละตัวแปร เพื่อนำค่า IOC ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามในด้านความตรงเชิงเนื้อหา จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 ท่าน พบว่า ความตรงเชิงเนื้อหาของแบบวัดทักษะชีวิตและอาชีพมีค่า IOC ระหว่าง 0.43–1.00 จากจำนวน 32 ข้อคำถาม รายละเอียดดังตาราง 1

ตาราง 1 ผลการพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา

องค์ประกอบที่วัดทักษะชีวิตและอาชีพ	จำนวน (ข้อ)	ช่วงพิสัยค่า IOC
การสื่อสาร	8	0.50 - 1.00
การสร้างสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	8	0.50 - 1.00
การแก้ปัญหา	8	0.43 - 1.00
การบริหารจัดการ	8	0.43 - 1.00
รวม	32	0.43 - 1.00

ขั้นตอนที่ 5 ปรับปรุงแบบวัด

ผู้วิจัยปรับปรุงหรือแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และนำแบบวัดที่แก้ไขแล้วไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้ง

ขั้นตอนที่ 6 การหาคุณภาพแบบวัดโดยการตรวจสอบความเที่ยง

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ไม่ใช่ตัวอย่างจำนวน 2 ครั้ง ครั้งที่ 1 จำนวน 40 คน ครั้งที่ 2 จำนวน 39 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามด้วยการนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงแบบความสอดคล้องภายใน (internal consistency reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ครอนบราคแอลฟา (Cronbach's alpha coefficient) เมื่อทดลองใช้เครื่องมือในโรงเรียนที่ 1 มีค่าความเที่ยงอยู่ระหว่าง 0.302 – 0.548 ผู้วิจัยจึงได้ปรับปรุงข้อคำถาม และนำไปทดลองใช้ในโรงเรียนที่ 2 พบว่าเครื่องมือมีค่าความเที่ยงอยู่ระหว่าง .575 - .730 เมื่อนำมาใช้จริงในการเก็บข้อมูล พบว่า ความเที่ยงของแบบวัดมีค่าเพิ่มขึ้น ซึ่งมีค่าความเที่ยงอยู่ระหว่าง 0.728 – 0.770 ดังตาราง 2

ตาราง 2 คุณภาพของแบบวัดทักษะชีวิตและอาชีพในด้านความเที่ยง

องค์ประกอบที่วัด	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา		
	ทดลองใช้ครั้งที่ 1	ทดลองใช้ครั้งที่ 2	การใช้จริง
การสื่อสาร	0.585	0.706	0.770
การสร้างสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	0.302	0.730	0.730
การแก้ปัญหา	0.479	0.575	0.753
การบริหารจัดการ	0.503	0.644	0.728

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบวัดเชิงสถานการณ์ (scenario questionnaire) แบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบ

ตอนที่ 2 แบบวัดทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียน ส่วนที่เป็นสถานการณ์ (scenario questionnaire) เป็นสถานการณ์ที่สอดคล้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีลักษณะเป็น 3 ระดับ โดยแต่ละระดับดังนี้

3 คะแนน หมายถึง มีทักษะชีวิตและอาชีพอยู่ในระดับดี

2 คะแนน หมายถึง มีทักษะชีวิตและอาชีพอยู่ในระดับปานกลาง

1 คะแนน หมายถึง มีทักษะชีวิตและอาชีพอยู่ในระดับต่ำ

ในการวิเคราะห์ทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมาย ดังนี้

ระดับคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.50 – 3.00 หมายถึง มีทักษะชีวิตและอาชีพอยู่ในระดับดีมาก

ระดับคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.00 – 2.49 หมายถึง มีทักษะชีวิตและอาชีพอยู่ในระดับดี

ระดับคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.50 – 1.99 หมายถึง มีทักษะชีวิตและอาชีพอยู่ในระดับปานกลาง

ระดับคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 – 1.49 หมายถึง มีทักษะชีวิตและอาชีพอยู่ในระดับต่ำ

ตัวอย่างเครื่องมือวิจัย

สถานการณ์ที่ 1

เมื่อถึงชั่วโมงเรียนครูสั่งให้นักเรียนแต่ละคนส่งรายงานเดี่ยวในวันพรุ่งนี้ก่อน 9.00 น. แต่วันนี้วิภาวีไม่สบายจึงไม่ได้มาโรงเรียน จึงได้สอบถามเวลาส่งรายงานกับเพื่อนว่าครูให้ส่งเวลาใด เพื่อนบอกวิภาวีว่าส่งรายงาน “สามโมง” วิภาวีคิดว่าน่าจะบ่ายสามโมง เพราะในวิชาที่เรียนตอนบ่ายสามโมง น่าจะส่งในคาบเรียน วันรุ่งขึ้นวิภาวีจึงไปส่งรายงานตอนบ่ายสามโมง ครูบอกว่าวิภาวีส่งช้าโดนหักคะแนน วิภาวีจึงโดนหักคะแนนรายงาน โดยไม่มีข้อโต้แย้งใดๆ

คำถาม

- 1.1 ถ้าวิภาวีถามคุณว่าต้องส่งรายงานเวลาใด คุณจะพูดกับวิภาวีอย่างไร
 - ก. ครูให้ส่งรายงานเก้าโมงนะ ส่งช้าจะโดนหักคะแนน เธอมาส่งไวๆนะ
 - ข. ครูให้ส่งรายงานเก้าโมง อย่าลืมนะเรียนนะ
 - ค. ส่งงานสามโมงเช้านะ
- 1.2 ถ้าคุณเป็นวิภาวี คุณจะทำอย่างไร เพื่อให้ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับวิภาวีดีขึ้น
 - ก. กล้าเข้าหาครูให้มากขึ้น ทำให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน ไม่เข้าใจผิดไปเอง
 - ข. ขอโทษครู เพราะเราส่งงานช้าเอง
 - ค. ช่วยงานครูให้มากขึ้น ครูจะได้เอ็นดูเรามากขึ้น
- 1.3 วิภาวีควรปรับปรุงพฤติกรรมของตนเองในเรื่องใด และควรทำอย่างไร
 - ก. การคิดไปเองว่าสิ่งที่เราคิดถูกต้อง อาจทำให้เราเข้าใจผิดและเกิดความเสียหายได้ ควรสอบถามผู้อื่นที่จะทำให้เข้าใจมากขึ้น
 - ข. การสื่อสารกับเพื่อนๆ ซึ่งควรถามเพื่อนที่เรียนเก่ง จะได้ข้อมูลที่ถูกต้อง
 - ค. การสอบถามข้อมูล ควรถามเพื่อนหลายๆ คน เพื่อได้ข้อมูลที่ชัดเจนมากขึ้น ใครที่ให้ข้อมูลตรงกัน จะเชื่อตามข้อมูลนั้นเสมอ
- 1.4 ถ้าคุณเป็นวิภาวี คุณจะทำอย่างไรเมื่อโดนหักคะแนนรายงาน
 - ก. เสียหายที่ส่งไม่ทันเวลา แต่เป็นความผิดของเราที่ไม่พูดกับเพื่อนให้ชัดเจน

- ข. ยอมรับได้ แต่น่าจะถามเพื่อนเพิ่มเติม
- ค. เฉยๆ เพราะยังไม่ก็ส่งงานตามที่ครูสั่งได้ครบถ้วน

การวิเคราะห์ผล

1. การวิเคราะห์ด้วยสถิติอนุमान เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของตัวแปรจำแนกตามภูมิภาค โดยจำแนกตามเพศของนักเรียนตามค่าเฉลี่ยด้วยสถิติ t-test และเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของตัวแปรจำแนกตามแผนการเรียนด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one –way ANOVA)
2. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (confirmatory factor analysis) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ของตัวแปรทักษะชีวิตและอาชีพ
3. การวิเคราะห์หาเกณฑ์ปกติวิสัย (norm) โดยนำคะแนนดิบมาแปลความหมายในรูปของลำดับเปอร์เซ็นต์ไทล์ (percentile rank) แล้วจึงคำนวณคะแนนปกติ ที่ (normalized T score)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวอย่างวิจัย ตัวอย่างวิจัยครั้งนี้มีจำนวน 397 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 261 คน คิดเป็นร้อยละ 65.74 ส่วนเพศชาย จำนวน 136 คิดเป็นร้อยละ 34.26 แผนการเรียน มี 2 แผนกที่ใกล้เคียงกัน คือ วิทยาศาสตร์ – คณิตศาสตร์ จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 41.06 และศิลป์คำนวณ จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 37.03 เกรดเฉลี่ยสะสมของนักเรียนมีการกระจาย แต่เกรดเฉลี่ยสะสมที่นักเรียนได้ส่วนใหญ่ คือ 3.01– 3.50 จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 32.49

ผู้วิจัยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของตัวแปรทักษะชีวิตและอาชีพ โดยจำแนกตามเพศของนักเรียน พบว่าตัวอย่างวิจัยทั้งสองกลุ่มมีความแปรปรวนแตกต่างกันในตัวแปรการบริหารจัดการเท่านั้น และผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยสถิติ t-test แบบสองกลุ่มเป็นอิสระจากกัน (t-test independent) พบว่าภาพรวมนักเรียนเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเพศชายในทักษะการสร้างสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และทักษะการบริหารจัดการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และนักเรียนเพศชายและเพศหญิงมีทักษะการสื่อสารและทักษะการแก้ปัญหาไม่แตกต่างกัน ดังตาราง 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยและการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรจำแนกตามเพศ

ตัวแปรทักษะชีวิตและอาชีพ	ชาย		หญิง		Levene's Test for Equality of Variances		t	df	p	ผลการเปรียบเทียบ
	mean	SD	mean	SD	F	p				
1. การสื่อสาร	2.44	0.30	2.46	0.31	0.14	0.71	-0.58	395	0.56	-
2. การสร้างสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	2.52	0.32	2.59	0.30	2.63	0.11	-2.26	395	0.02*	หญิง > ชาย
3. การแก้ปัญหา	2.41	0.33	2.45	0.32	0.73	0.39	-1.03	395	0.30	-
4. การบริหารจัดการ	2.41	0.35	2.52	0.30	9.63	0.00*	-3.04	240.29	0.00*	หญิง > ชาย

ผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัด

ผลการวิเคราะห์การพัฒนาโมเดลพบว่าโมเดลการวัดมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าสถิติ ได้แก่ ค่าไค-สแควร์มีค่าเท่ากับ 3.01 ที่องศาอิสระ (df) เท่ากับ 2 ค่าความน่าจะเป็น (p) เท่ากับ 0.22 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ 0.99 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ 1 ค่ารากที่สองของ

ค่าเฉลี่ยกำลังสองของการประมาณค่า (RMSEA) มีค่าเท่ากับ 0.04 จากค่าสถิติข้างต้นสนับสนุนได้ว่าโมเดลนี้สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้แต่ละตัว พบว่ามีค่าเป็นบวกทุกตัวแปร โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0 โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.63 ถึง 0.76 โดยตัวบ่งชี้ที่มีน้ำหนักความสำคัญมากที่สุด คือ การบริหารจัดการ มีค่าเท่ากับ 0.76 รองลงมาได้แก่ การสร้างสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การแก้ปัญหา และการสื่อสาร มีค่าเท่ากับ 0.75, 0.68 และ 0.63 ตามลำดับ รายละเอียดดังตาราง 4 และแผนภาพ 1

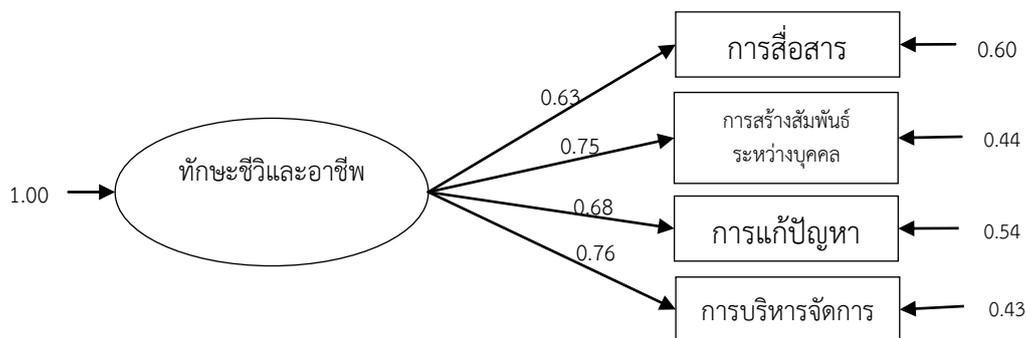
สเกลองค์ประกอบ/ตัวบ่งชี้รวมทักษะชีวิตและอาชีพ

$$\begin{aligned} \text{ทักษะชีวิตและอาชีพ} = & 0.537(\text{การสื่อสาร}) + 0.674(\text{การสร้างสัมพันธ์ระหว่างบุคคล}) \\ & + 0.555(\text{การแก้ปัญหา}) + 0.760(\text{การบริหารจัดการ}) \end{aligned}$$

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดทักษะชีวิตและอาชีพ

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ		t	R ²	สปส.คะแนนองค์ประกอบ
	b(SE)	β			
การสื่อสาร	0.20 (0.02)	0.63	12.56*	0.40	0.537
การสร้างสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	0.23 (0.02)	0.75	15.52*	0.56	0.674
การแก้ปัญหา	0.22 (0.02)	0.68	13.76*	0.46	0.555
การบริหารจัดการ	0.25 (0.02)	0.76	15.67*	0.57	0.760
Chi-Square = 3.01		df = 2	P = 0.22		
GFI = 0.99		AGFI = 0.99	RMR = 0.001		

*p<0.05 ตัวเลขในวงเล็บ คือ ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน

Chi-Square = 3.01 df = 2 P = 0.22 RMSEA = 0.04

แผนภาพ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดทักษะชีวิตและอาชีพ

การสร้างเกณฑ์ปกติ

จากการเทียบคะแนนดิบคะแนนปกติของการวัดทักษะชีวิตและอาชีพ โดยเทียบคะแนนในระดับท้องถิ่น(local norms) และระดับเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พบว่า คะแนนปกติที่ในระดับท้องถิ่น(local norms) ทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จากตัวอย่าง 397 คน คะแนนทักษะชีวิตและอาชีพมีค่าอยู่ในช่วง 49 – 92 และคะแนนที่ อยู่ในช่วง T21 – T78 ส่วนคะแนนปกติวิสัยระดับเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พบว่า เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จากตัวอย่าง 198 คน มีคะแนนทักษะชีวิตและอาชีพอยู่ในช่วง 49 – 92 คะแนน คะแนนปกติ ที่ อยู่ในช่วง 21.92 – 78.04 และเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จากตัวอย่าง 199 คน คะแนนทักษะชีวิตและอาชีพอยู่ในช่วง 55 – 92 คะแนน คะแนนปกติ ที่ อยู่ในช่วง 21.93 – 71.13 ดังตาราง 5

ตาราง 5 คะแนนปกติระดับท้องถิ่น (local norm) ของทักษะชีวิตและอาชีพ จำแนกตามเขตพื้นที่

ข้อมูล	เขต 1	เขต 2
จำนวน (คน)	198	199
คะแนนดิบ	49 – 92	55 – 92
คะแนนปกติที่	21.92 – 78.04	21.93 – 71.13
mean	79.23	79.60
SD	8.24	7.08
คะแนนปกติที่ 50	83	81

จากการเทียบคะแนนดิบกับคะแนนปกติของการวัดทักษะชีวิตและอาชีพ จำแนกตามเขต พบว่าเพศชาย จาก 136 คน คะแนนทักษะชีวิตและอาชีพมีค่าอยู่ในช่วง 62 – 92 และคะแนนที่ อยู่ในช่วง T23 – T78 ส่วนคะแนนเพศหญิง จากตัวอย่าง 261 คน มีคะแนนทักษะชีวิตและอาชีพอยู่ในช่วง 49 – 92 คะแนนปกติ ที่ อยู่ในช่วง 21 – 72 มีคะแนนทักษะชีวิตและอาชีพอยู่ในช่วง 55 – 92 คะแนน คะแนนปกติ ที่ อยู่ในช่วง 21.93 – 71.13

ตาราง 6 คะแนนปกติของทักษะชีวิตและอาชีพ จำแนกตามเพศ

ข้อมูล	ชาย	หญิง
จำนวน (คน)	136	261
คะแนนดิบ	62 – 92	49 – 92
คะแนนปกติที่	23.22 – 72.89	21.06 – 72.89
mean	78.07	80.11
SD	7.52	7.80
คะแนนปกติที่ 50	80	82

ผู้วิจัยนำคะแนนปกติ ที่ มาแบ่งเป็น 4 ระดับ เพื่อสร้างเกณฑ์ในการประเมินผลการวัดทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ดังตาราง 6

ตาราง 7 เกณฑ์การประเมินทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

คะแนนปกติ T	ระดับ	ผลการประเมิน
ตั้งแต่ T65 ขึ้นไป	4	มีทักษะชีวิตและอาชีพ อยู่ในระดับ ดีมาก
T50 – T64	3	มีทักษะชีวิตและอาชีพ อยู่ในระดับ ดี
T35 – T49	2	มีทักษะชีวิตและอาชีพ อยู่ในระดับ น้อย
ต่ำกว่า T35	1	มีทักษะชีวิตและอาชีพ อยู่ในระดับ ต้องปรับปรุง

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ มีประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาสภาพทั่วไปของทักษะชีวิตและอาชีพ จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเพศชายในเรื่องการสร้างสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการบริหารจัดการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนเพศหญิงมีทัศนเชิงบวกทำให้การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หรือผู้ที่ต้องมีการเจรจาติดต่อสามารถเจรจากันได้อย่างราบรื่น และในนักเรียนเพศหญิงยังมีความประนีประนอมระหว่างผู้ร่วมสนทนา รวมทั้งนักเรียนเพศหญิงมีมนุษยสัมพันธ์ดี สามารถเข้าหาหรือร่วมการสนทนากับบุคคลที่เริ่มรู้จัก สอดคล้องกับแนวคิดของ Margaret L. (2013) ที่กล่าวว่าเพศหญิงสามารถสร้างมนุษยสัมพันธ์ได้ดี เมื่อมีการรวมกลุ่มใหม่ ส่วนการบริหารจัดการเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยมากกว่าเพศชาย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเพศหญิงมีการกำหนดแนวทางสำหรับการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย สามารถคาดคะเนเหตุการณ์เพื่อวางแผนเพื่อให้เกิดผลที่คุ้มค่า นอกจากนี้เพศหญิงมีความรู้สึกได้ว่าตนเองหรือผู้อื่นต้องการอะไร เป็นเพราะเหตุเพศหญิงเป็นเพศที่มีความละเอียดอ่อน และ

ใส่ใจห่วงใยผู้อื่น สอดคล้องกับ Ashenden and Samantha (2007) ที่กล่าวว่าเพศหญิงมีการดูแลจัดการในเรื่องของตนเองและผู้อื่นได้ดี ส่วนการสื่อสารที่เพศหญิงและเพศชายไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะในการสื่อสารระหว่างกันบุคคลนั้นมีวัตถุประสงค์ในการสนทนา ทำให้เป้าหมายในการสื่อสารชัดเจน การสื่อสารกับคู่สนทนาระหว่างเพศชายและเพศหญิงไม่แตกต่างกัน และการแก้ปัญหาพบว่า เพศชายและเพศหญิงไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเพศหญิงและเพศชายประสบปัญหาที่แตกต่างกันแต่ก็มีวิธีที่ทำให้ผ่านกับอุปสรรคที่พบเจอ ทั้งในระดับการศึกษาเดียวกันปัญหาที่พบส่วนใหญ่ระหว่างเพศชายและเพศหญิงจะคล้ายกัน ดังนั้นการสื่อสารและการแก้ปัญหาของเพศชายและเพศหญิงจึงไม่แตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับ Scott and Joan W. (2008) ที่กล่าวว่า ตัวแปรเพศไม่มีผลต่อความแตกต่างด้านการสื่อสาร เนื่องจากขึ้นอยู่กับบทสนทนาระหว่างบุคคล ซึ่งคู่สนทนาต้องฟังผู้พูด เพื่อให้สามารถสื่อสารกับบุคคลได้ และการเกิดปัญหาในระดับเดียวกันย่อมไม่แตกต่างกันมากนัก

2. การพัฒนาโมเดลการวัดทักษะชีวิตและอาชีพ จากผลการวิจัยพบว่า โมเดลการวัดทักษะชีวิตและอาชีพมีค่าคะแนนมาตรฐานในด้านการบริหารจัดการมากที่สุด รองลงมา คือ การสร้างสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การสื่อสาร และการแก้ปัญหา ทั้งนี้เมื่อพัฒนาโครงสร้างของการบริหารจัดการ จะเห็นว่ามียาละเอียดของทักษะย่อยเป็นจำนวนมาก และมีความหลากหลายและครอบคลุมในองค์ประกอบนี้มากกว่าองค์ประกอบอื่น อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาสัมประสิทธิ์การทำนาย (R^2) จะพบว่าค่าไม่สูงนัก ย่อมสะท้อนว่าอาจมีองค์ประกอบอื่นที่สามารถอธิบายตัวแปรทักษะชีวิตและอาชีพได้อีก

3. ในการกำหนดระดับเกณฑ์ของทักษะชีวิตและอาชีพ ในครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดเป็น 4 ระดับ เป็นเกณฑ์ที่เหมาะสม เนื่องจากพิสัยของคะแนนทักษะชีวิตและอาชีพไม่แตกต่างกันมากในการสร้างเกณฑ์จึงไม่ควรสร้างเกณฑ์ที่ละเอียดมากเกินไป สอดคล้องกับ ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ (2539) ที่กล่าวถึงการสร้างเกณฑ์ปกติ เมื่อมีพิสัยไม่มาก การสร้างเกณฑ์ไม่ควรสร้างละเอียดมากเกินไป เนื่องจากการแบ่งระดับทำให้เกิดความถี่ของช่วงคะแนน การจำแนกทำให้เกณฑ์ผู้ถูกประเมินจะมีหลายระดับมากเกินไป แต่อย่างไรก็ตามเมื่อผู้วิจัยพิจารณาเกณฑ์ปกติที่สร้างขึ้นโดยละเอียดแล้วพบว่า มีคะแนนบางคะแนนที่ไม่มีผู้ใดสอบได้ จึงมีผลทำให้เกณฑ์ปกติที่สร้างขึ้นไม่สมบูรณ์ ซึ่งอาจเกิดจากจำนวนตัวอย่างในครั้งนี้อาจไม่มาก จึงควรมีการปรับจำนวนตัวอย่างให้มากขึ้นในการจัดทำเกณฑ์ปกติในครั้งต่อไป

เป็นที่น่าสังเกตในการสร้างเกณฑ์ปกติของทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีค่าอยู่ในช่วง T21 - T78 และเมื่อจำแนกตามสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครมีค่าใกล้เคียงกัน ทั้งนี้เพราะจำนวนตัวอย่างในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 และ เขต 2 ใกล้เคียงกัน ซึ่งสอดคล้องกับ สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2542) ที่ว่าคะแนนปกติ ที่ ขึ้นอยู่กับจำนวนผู้เข้าสอบ

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยนำเสนอข้อเสนอแนะโดยแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และ ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป โดยแต่ละส่วนมีรายละเอียด ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ในการนำแบบวัดไปใช้ ควรใช้คู่กับเกณฑ์ปกติที่สร้างขึ้นในครั้งนี้อาจนำผลที่ได้จากการวัดมาเทียบกับทุกเกณฑ์ปกติที่สร้างขึ้น ได้แก่ 1) เกณฑ์ปกติระดับท้องถิ่น (local norm) จำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 และเขต 2 2) เกณฑ์ปกติของทักษะชีวิตและอาชีพ แต่ละองค์ประกอบ 3) เกณฑ์ปกติจำแนกตามเพศ และ 4) เกณฑ์ปกติแต่ละองค์ประกอบ จำแนกตามเพศ

2. ในการพัฒนาแบบวัดแบ่งได้ 4 องค์ประกอบคือ 1) การสื่อสาร 2) การสร้างสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 3) การแก้ปัญหา และ 4) การบริหารจัดการ หลังจากให้แบบวัดควรนำไปเทียบกับเกณฑ์ปกติของทักษะชีวิต และอาชีพแต่ละองค์ประกอบ เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามแต่ละองค์ประกอบต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การทำวิจัยครั้งต่อไปหากนำแบบวัดทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายใน ศตวรรษที่ 21 ควรมีการตอบคำถามแบบเขียนตอบ เพื่อให้ตัวอย่างวิจัยได้ระบุนรายละเอียดเพิ่มเติม นำมาซึ่ง การวิเคราะห์ข้อมูลให้ได้ข้อค้นพบที่มีสารสนเทศที่ละเอียดยิ่งขึ้น

2. ศึกษาทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตและอาชีพให้มากขึ้น อาจใช้วิธีการ พิจารณาองค์ประกอบทักษะชีวิตและอาชีพให้ครอบคลุมบริบทไทย โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาองค์ประกอบ

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2557). *คำสุขภาพจิตสัปดาห์ละคำ*. สืบค้นจาก: http://www.klb.dmh.go.th/modules.php?m=word_weekly&gr=&op=detail&word_weekly_id=46 [15 ตุลาคม 2557]

กลุ่มสารสนเทศ สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2557). *ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษา*. สืบค้นจาก : <http://data.bopp-obec.info/emis/index.php> [15 ตุลาคม 2557]

จตุพร เจ้าทรัพย์. (2555). *โมเดลเชิงสาเหตุและผลของทักษะชีวิตของนักเรียนอาชีวศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการวิจัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จุฬาลักษณ์ โสระพันธ์. (2551). *โมเดลเชิงสาเหตุของการใช้รูปแบบเป้าหมายทักษะชีวิตที่มีผลต่อคุณภาพนักเรียน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชยการ ศิริรัตน์. (2543). *การเปรียบเทียบอัตราการตอบกลับและความจริงใจในการตอบกลับแบบสอบถามทางอินเทอร์เน็ตที่มีวิธีการส่ง เทคนิคการติดตาม และเนื้อหาที่แตกต่างกัน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ณัฐดนัย ประภัสโรทัย. (2556). การศึกษาทักษะการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย. *OJED*, 8(2), 30-40.

นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). *โมเดลลิสม์เรล : สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์. (2553). *อย่าเรียนหนังสือคนเดียว*. (พิมพ์ครั้งที่ 1) กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ซีเอ็ดบุ๊ค.

ระเบียบ เพราะผักแว่น. (2551). *การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดนครราชสีมา : การวิเคราะห์กลุ่มพหุ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. (2539) *เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้*. กรุงเทพมหานคร: ชมรมเด็ก.

- วิจารณ์ พานิช. (2554). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ ในศตวรรษที่ ๒๑*. พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ บริษัท ตาตา พับลิเคชั่น จำกัด.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2548). *ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สมศักดิ์ สินธุระเวชน์. (2542). *การประเมินผลอิงกลุ่มและอิงเกณฑ์*. กรุงเทพมหานคร: เอกสารทางวิชาการ ฝ่ายส่งเสริมมาตรฐานการศึกษา สำนักทดสอบการศึกษา กรมวิชาการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2555). *การเสริมสร้าง “ทักษะชีวิต” ตามจุดเน้นการพัฒนาผู้เรียน ระดับประถมศึกษา – มัธยมศึกษา*. สืบค้นจาก: [http://www.songtham.ac.th/wichanuch/การพัฒนาทักษะชีวิต๓%20\(จุดเน้น\).PDF](http://www.songtham.ac.th/wichanuch/การพัฒนาทักษะชีวิต๓%20(จุดเน้น).PDF) [25 กันยายน 2557]
- เอกชัย พุทธสอน. (2557). แนวโน้มการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่. *OJED*, 9(4), 93-106.

ภาษาอังกฤษ

- Ashenden, Samantha. (2007) *“Feminism, Postmodernism and the Sociology of Gender” in Sociology after Postmodernism David Owen ed.* London: Sage Publications
- Binkley, M., Erstad, O., Herman, J., Raizen, S., Ripley, M., Miller-Ricci, M., & Rumble, M. (2012). Defining twenty-first century skills. In *Assessment and teaching of 21st century skills* (pp. 17-66). Springer Netherlands.
- Curriculum Services Canada. (2014). Life Skills Literacy: Career, Employment, AND Volunteer Development. Retrieved from : <http://www.curriculum.org/storage/258/1335553265/LifeSkillsLiteracy.pdf>
- Dede, C. (2010). Comparing frameworks for 21st century skills. *21st century skills: Rethinking how students learn*, 51-76.
- Egannathan, B., Dahlblom, K., & Kullgren, G. (2014). Outcome of a school-based intervention to promote life-skills among young people in Cambodia. *Asian journal of psychiatry*, 9, 78-84.
- Great Schools Partnership (2014). 21st Century Skills: Definitions, Practices & Research. Retrieved from: <http://www.cde.state.co.us/postsecondary/21stcenturyskilldefinitionspracticesandresearch>.
- Kazemi, R., Momeni, S., & Abolghasemi, A. (2014). The Effectiveness of Life Skill Training on Self-esteem and Communication Skills of Students with Dyscalculia. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 114, 863-866.
- Jansen, A. N. B. (2013). *Life Skills that Enable Resilience: A Profile of Adolescents from a Coloured Community in Kimberley* (Doctoral dissertation, University of the Free State).
- Margaret L. (2013) *Thinking About Women: Sociological Perspectives on Sex and Gender 3th edition*. New York: Macmillan Publishing Company

- Mofrad, S., Chee, K. F., Koh, A. E., & Ikechukwu, U. (2013). Investigating life skills among young students in Malaysia. *International Journal of Social Science and Humanity*, 3(3), 210-213.
- Nasheeda, A. (2008). Life skills education for young people: coping with challenges. *Journals of Counseling, Psychotherapy and Health, Hong Kong*.
- Partnership for 21st Century Skills (2014) .*FRAMEWORK FOR 21ST CENTURY LEARNING*. Retrieved from: <http://www.p21.org/our-work/p21-framework>
- Scott, Joan W. (2008) *Gender and the Politics of History*. New York: Columbia University Press
- Shea, P. (2011). *Life Skills Development in Junior Secondary Students from Hong Kong with Specific Learning Difficulties* (Doctoral dissertation, ALLIANT INTERNATIONAL UNIVERSITY).
- Silva, E. (2008). Measuring skills for the 21st century. *Education Sector Reports*, 11. UNICEF. *Life skills*. [online]. (2003). Available : http://www.unicef.org/lifeskills/index_4105.html
- Voogt, J., & Roblin, N. P. (2010). 21st century skills. *Discussienota. Zoetermeer: The Netherlands: Kennisnet*.
- Weiss, M. R., Bolter, N. D., & Kipp, L. E. (2014). Assessing Impact of Physical Activity-Based Youth Development Programs: Validation of the Life Skills Transfer Survey (LSTS). *Research quarterly for exercise and sport*, 85(3), 263-278.
- World Health Organization. (1999). *Partners in Life Skills Education*. Geneva: WHO.
- Wang, J. C., Neill, J. T., Liu, W. C., Tan, O. S., Koh, C., & Ee, J. (2008). Project work and life skills: Psychometric properties of the life effectiveness questionnaire for project work. *Educational Research Journal*, 23(2), 21-43.